

ΝΟΜΙΚΟ ΒΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΗΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΟΜΟΣ 69 – ΤΕΥΧΟΣ 8
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ

(Διαδικτυακή εκδήλωση από την Επιστημονική Επιτροπή του ΝοΒ
στον ΔΣΑ στις 16.9.2021)

- 1597 Εισαγωγική ομιλία του Προέδρου Ολομέλειας Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος – Προέδρου ΔΣΑ κ. Δ. Βερβεσού
- 1600 Εισαγωγικά (Γ. Δ. Καλλιμόπουλος)
- 1601 Το Σύνταγμα του Αγώνα ως αντανάκλαση των εσωτερικών συγκρούσεων των Ελλήνων (Ν. Κ. Αλιβιζάτος)
- 1606 Η επίπτωση της Επανάστασης και της ίδρυσης του Κράτους στο Ιδιωτικό Δίκαιο – Το Προεπαναστατικό Σύνταγμα του Ρήγα (Μ. Π. Σταθόπουλος)
- 1612 Οι πρώτες προσπάθειες ποινικής νομοθέτησης μετά το 1821 (1821 – 1830) (Α. Ψαρούδα – Μπενάκη)
- 1615 Οργάνωση Δικαιοσύνης, καθεστώς Δικαστών και καθεστώς Δικηγόρων κατά την Καποδιστριακή Περίοδο (Ν. Κ. Κλαμαρής)

ΣΧΟΛΙΑΣΜΕΝΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1645 ΑΠ 236/2020 Περί της κτήσεως κυριότητας επί του πλειστηριασθέντος πράγματος (Σ. Ε. Ιωακειμίδης)
- 1668 ΕιρΑθ 64/2021 Η ενάντια στην πάγια νομολογία κάλυψη της αοριστίας της ενστασεως των πιστωτών περί δόλιας αδυναμίας πληρωμής του οφειλέτη (Σ. Τσαχιρίδης)
- 1698 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠ (Σ. Ο. Χούρσογλου)
- 1708 ΣτΕ 1218/2021 Διαγωνισμοί. Μη εκτελεστές πράξεις της αναθέτουσας αρχής (Κ. Π. Σαμαρτζής)
- 1749 ΔΕΕ της 15.4.2021 Υπόθεση “ΑΥ” (C-221/19) (Δ. Αρβανίτης)
- 1757 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΔΕΕ (Γ. Ν. Τζίφα)

ΘΕΜΑ

- 1762 Το Συμβούλιο της Επικρατείας έναντι της εκτελεστικής εξουσίας (Π. Κ. Τσούκα)

ΒΡΑΒΕΙΟ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

συνεκτιμάται, με συνέπεια η παράλειψη προσαγωγής της να μη δημιουργεί τυπικό अपαράδεκτο για τη συζήτηση της υπόθεσης και την έκδοση σχετικής απόφασης (βλ. ΜΠρΑθ 276/2019, ΜΠΠειρ 2902/2018, ΝΟΜΟΣ).

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει η υπό κρίση αίτηση να γίνει δεκτή, ως βάσιμη και κατ' ουσία, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό. Τέλος, πρέπει να διαταχθεί, κατ' άρθρ. 1675 ΑΚ, 802 § 4 και 805 § 4 ΚΠολΔ, η Γραμματέας του Δικαστηρίου τούτου, αφενός μεν να καταχωρίσει το διατακτικό της παρούσας απόφασης στο ειδικό βιβλίο, που τηρείται για τον σκοπό αυτό στη Γραμματεία αυτού του Δικαστηρίου, αφετέρου δε να επιμεληθεί για την επίδοση της παρούσας στα πρόσωπα, που αναφέρονται στις παραπάνω διατάξεις του ΚΠολΔ, εκτός από τη συμπαραστατούμενη, η επίδοση προς την οποία κρίνεται ατελέσφορη, εν όψει της προφανούς αδυναμίας της να επικοινωνεί με το περιβάλλον (άρθρ. 802 § 5 ΚΠολΔ), όπως ειδικότερα ορίζεται στο διατακτικό.

Για τους λόγους αυτούς

Συνεκδικάζει ερήμην της καθ' ης ... του ... τη με αριθμό κατάθεσης ... αίτηση και την προφορικά και δια των προτάσεων ασκηθείσα επικουρικός πρόσθετη παρέμβαση του ..., του ... υπέρ της Εισαγγελέως Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης,

Δέχεται την αίτηση.

Απορρίπτει την πρόσθετη παρέμβαση.

Θέτει την κάτοικο Θεσσαλονίκης, προσωρινά διαμένουσα στην ιδιωτική κλινική ... (οδός ... αριθ. ..., ΤΚ: ...) σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.

Διορίζει προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη της συμπαραστατούμενης, για το χρονικό διάστημα από την έκδοση μέχρι την τελεσιδικία της παρούσας, και οριστικό δικαστικό συμπαραστάτη, τον ... του ..., κάτοικο ... Θεσσαλονίκης, οδός ... Θεσσαλονίκης.

Αναθέτει εν όλω στον ανωτέρω δικαστικό συμπαραστάτη την επιμέλεια του προσώπου της συμπαραστατούμενης.

Διορίζει τριμελές εποπτικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τους: 1) ... του ... ΑΔΤ: ... σύζυγο του δικαστικού συμπαραστάτη και νύφη της συμπαραστατέας, ως πρόεδρο, 2) ... του ... ΑΔΤ: ..., και 3) ... του ... ΑΔΤ: ... υιούς του δικαστικού συμπαραστάτη και εγγονούς της συμπαραστατέας, ως μέλη.

Διατάσσει τη Γραμματέα αυτού του Δικαστηρίου: α) να προβεί στην καταχώρηση του διατακτικού της παρούσας απόφασης στο ειδικό βιβλίο, που τηρείται στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου για τον σκοπό αυτό και β) να επιμεληθεί για την επίδοση της παρούσας στον ως άνω διορισθέντα δικαστικό συμπαραστάτη και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Ειρηνοδικείο Αθηνών
Αριθ. 64/2021

Δικαστής: **Γ. Μυταυστή, Ειρηνοδίκης**
Δικηγόροι: **Ε. Μπατσούλη, Μ. Κωνσταντινάρα**

Αναστολή αναγκαστικής εκτέλεσης. Προϋποθέσεις. Εμπρόθεσμη άσκηση έφεσης. Πιθανολόγηση ευδοκίμησης αυτής. Ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του οφειλέτη. Αρμόδιο Δικαστήριο. Ορισμένο ενστάσεως δόλιας αδυναμίας πληρωμής και βάρος απόδειξης (Άρθρα 1 § 1 εδ. β', 6 § 5 ν. 3869/2010, 262 § 1 εδ. α', 338 § 1, 518 § 2, 763 § 3 εδ. α' ΚΠολΔ).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 763 ΚΠολΔ, που εντάσσεται στις περί εκούσιας δικαιοδοσίας διατάξεις του ΚΠολΔ, η προθεσμία της έφεσης και η άσκηση της δεν αναστέλλουν την ισχύ και την εκτέλεση της απόφασης, ενώ το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μπορεί και αυτεπαγγέλτως, κατά την έκδοση της απόφασής του, να αναστείλει την ισχύ και την εκτέλεσή της, ώσπου να γίνει απρόσβλητη με έφεση. Κατά δε την § 3 εδ. α' του άρθρου 763 ΚΠολΔ, όπως ισχύει δυνάμει των άρθρων 17 § 11, 110 § 21 του ν. 4055/2012 (ΦΕΚ Α' 51) και 1 περ. α' του ν. 4077/2012 (ΦΕΚ Α' 168), «Αν ασκηθεί έφεση, το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, όπως και το δικαστήριο που δικάζει την έφεση ή ο πρόεδρος του μπορούν κατά την κρίση τους, με αίτηση κάποιου από εκείνους που έλαβαν μέρος στην πρωτόδικη δίκη, να αναστείλουν την ισχύ και την εκτέλεσή της, μέχρι να εκδοθεί απόφαση στην έφεση». Περαιτέρω, με τη διάταξη της § 2 του άρθρου 14 του ν. 4161/2013 (ΦΕΚ Α' 143/14.06.2013) προστέθηκε § 5 στο άρθρο 6 του ν. 3869/2010 σύμφωνα με την οποία «Αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί

να ζητηθεί και μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης, εφόσον έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα έφεση από τον οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση (ορθότερα έφεση, βλ. Αθ. Κρητικό, Ρύθμιση των Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων, έκδ. 2016, σ. 275). Η χορήγηση της αναστολής επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη». Είναι προφανές, ότι η παραπάνω διάταξη αναφέρεται σε εκείνες τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση εις βάρος του οφειλέτη όχι με βάση την ίδια την απόφαση περί ρύθμισης των οφειλών του κατά το άρθρο 8 § 2 του ν. 3869/2010, καθώς και με την § 6 του παραπάνω άρθρου, η οποία παραμένει σε ισχύ παρά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο ν. 4161/2013, εξακολουθεί να υφίσταται η απαγόρευση δικαστικής αναστολής της απόφασης που ορίζει μηνιαίες καταβολές. Επομένως, το άρθρο 6 § 5 του ν. 3869/2010 έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις, που επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση από άλλη αιτία, όπως π.χ. από την ύπαρξη άλλου εκτελεστού τίτλου (904 ΚΠολΔ), ο οποίος παρέχει το δικαίωμα στον δικαιούχο, να επιτύχει δια των μέσων της αναγκαστικής εκτέλεσης τη συμμόρφωση του υπόχρεου συνιστάμενη σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή του και τη συνακόλουθη ικανοποίηση του δικαιώματός του. Ως προς το δικαστήριο, δε, που είναι αρμόδιο να δικάσει την άνω αναστολή, ο νόμος δεν προβλέπει ειδική ρύθμιση, γι' αυτό θα πρέπει να τύχει ανάλογης εφαρμογής η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 763 § 3 εδ. α' ΚΠολΔ, που ορίζει ότι το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, όπως και το δικαστήριο που δικάζει την έφεση ή ο πρόεδρος του, είναι αρμόδια να αποφασίσουν για τη τύχη της άνω αιτήσεως αναστολής της εκτελεστικής διαδικασίας που έχει ξεκινήσει εις βάρος του οφειλέτη (ΜΠρΗρ 1261/ 2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕιρΑθ 3/2015 ΤΝΠ ΔΣΑ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ). Προσθέτως, εύλογο παρίσταται η χορήγηση αναστολής της αναγκαστικής εκτέλεσεως κατά του οφειλέτη μετά την απορριφθείσα αίτηση του τελευταίου να έχει ως προϋπόθεση την εμπρόθεσμη άσκηση έφεσης κατά της απορριπτικής απόφασης και την πιθανολόγηση, ότι από την εκτέλεση δύναται να προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του οφειλέτη, καθώς και

ότι θα ευδοκιμήσει η έφεση, που θα οδηγήσει στην παραδοχή της αίτησης του οφειλέτη. Ενόσω χορηγήθηκε αναστολή και για όσο διάστημα αυτή ισχύει υπάρχει εκ του νόμου απαγόρευση διάθεσεως των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (βλ. Αθανάσιος Κρητικός, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, έκδοση 2016, άρθρο 6 σ. 253 επ., ΜΠρΑθ 1942/2020 ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ). Συνοπτικά, οι προϋποθέσεις του άρθρου 6 § 5 ν. 3869/2010 αφορούν σωρευτικά: α) στην εκκρεμοδικία, η οποία υπάρχει από την άσκηση έφεσης, β) στην έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας, δεδομένου ότι το άρθρο 6 ν. 3869/2010 αφορά στην αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας και συνεπώς προϋποθέτει την έναρξη της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αυτή ρυθμίζεται από τα άρθρα 924 επ. ΚΠολΔ. Η έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας καθιστά υποχρεωτική την ύπαρξη εκτελεστού τίτλου, την έκδοση απογράφου και την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, ενώ το επικείμενο αναγκαστικής εκτέλεσης δεν αρκεί, γ) στην πιθανολόγηση ευδοκίμησης της έφεσης κατά της απόφασης επί της αίτησης περί ρύθμισης των οφειλών, ήτοι ο δικαστής κατά την εκδίκαση της αίτησης αναστολής θα εξετάσει την πλήρωση των προϋποθέσεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 3869/2010 και εφόσον πιθανολογήσει την παραδοχή τους θα προβεί στη διαταγή ασφαλιστικών μέτρων και ε) στην πιθανολόγηση ότι θα προκληθεί ουσιώδης (και όχι ανεπανόρθωτη) βλάβη στα συμφέροντα, του αιτούντος (ΕιρΠειρ 20/2020 ΔΣΑ ΝΕΤ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ).

II. Με την υπό κρίση αίτηση η αιτούσα εκθέτει, ότι ύστερα από αίτηση της περί υπαγωγής στον ν. 3869/2010 ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών εκδόθηκε η υπ' αριθ. .../2020 οριστική απόφαση του προαναφερόμενου Δικαστηρίου, με την οποία αυτή απορρίφθηκε, ήδη δε η καθ' ης έχει εκκινήσει σε βάρος της διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης δυνάμει της υπ' αριθ. .../2021 διαταγής πληρωμής εκδοθείσας από την Ειρηνοδική Αθηνών ... αντίγραφο του πρώτου εκτελεστού απογράφου της οποίας επιδόθηκε την ...07.2021 με την παρά πόδας από ...07.2021 επιταγή προς πληρωμή. Ακολούθως, εκθέτει ότι κατά της απόφασης αυτής άσκησε νόμιμα και εμπρόθεσμα ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών έφεση, την οποία ενσωματώνει στο προς κρίση δικόγραφο, με την οποία παραπονεύεται για την ορθότητα της εφεσιβαλλόμενης α-

πόφασης για τους λόγους που εκεί παραθέτει αναλυτικά. Με βάση το ιστορικό αυτό, επικαλούμενη αφενός μεν το κατεπείγον της διαδικασίας και τον επικείμενο κίνδυνο εκποίησης της ακίνητης περιουσίας της, αφετέρου δε την πιθανολόγηση, ότι θα ευδοκιμήσει η έφεσή της, ζητά να διαταχθεί η αναστολή κάθε πράξης εκτέλεσης σε βάρος της, ιδίως δε να ανασταλεί η αρξάμενη σε βάρος της αναγκαστική εκτέλεση, που επισπεύδεται δυνάμει της υπ' αριθ. .../2021 διαταγής πληρωμής της Ειρηνοδική Αθηνών με την παρά πόδας από 07-2021 επιταγή προς πληρωμή, καθώς η ως άνω εκτέλεση θα προκαλέσει ουσιώδη βλάβη στα συμφέροντά της, μέχρι να εκδοθεί οριστική απόφαση επί της ως άνω έφεσής της. Μ' αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η υπό κρίση αίτηση αρμόδια και παραδεκτά εισάγεται ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 763 § 3 ΚΠολΔ σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας με τη διαδικασία, που προβλέπουν οι διατάξεις των άρθρων 686 επ. ΚΠολΔ, αντί αυτής της εκούσιας δικαιοδοσίας για λόγους ταχύτητας και απλότητας της κατ' αυτή τη διαδικασία εκδίκασης της (βλ. Χ. Απαλαγάκη, ΚΠολΔ Ερμηνεία κατ' άρθρο, άρθρο 763, σ. 1725), δεδομένου ότι η έφεση κατά της υπ' αριθ. .../2020 οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Αθηνών έχει ασκηθεί νόμιμα και εμπρόθεσμα και - δη ελλείψει επιδόσεως, εφόσον δεν αποδεικνύεται ότι επιδόθηκε, η εκκαλουμένη απόφαση - εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της εκκαλουμένης (άρθρα 495 επ. 511, 513 § 1, 516 § 1, 517, 518 § 2 και 591 § 1 ΚΠολΔ) και είναι ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στη διάταξη του άρθρου 6 § 5 του ν. 3869/2010, ως ισχύει, εκτός από το αίτημα αναστολής εκτέλεσης κάθε εν γένει διαδικασίας και μέσου αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς αναστολή μόνο επί ήδη αρξάμενης αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί να χορηγηθεί. Πρέπει, επομένως, να εξεταστεί περαιτέρω ως προς το νόμιμο αίτημά της και ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα μετά την καταβολή των νομίμων τελών συζήτησής της.

III. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 § 1 εδ. α' του ν. 3869/2010 «Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους (εφεξής οφειλέτες) δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο την αίτηση, που προβλέπεται στην § 1

του άρθρου 4 για τη ρύθμιση των οφειλών τους και απαλλαγή». Περαιτέρω, όλες οι προβλεπόμενες στο ν. 3869/2010 διαδικασίες αποβλέπουν στο να διευκολύνουν τον έντιμο και καλόπιστο οφειλέτη, ο οποίος χωρίς δόλο περιήλθε σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής για την εκπλήρωση των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του και για τον λόγο αυτό ο οφειλέτης, προκειμένου να εμπέσει στην εφαρμογή του νόμου, πρέπει να δηλώνει κατά τρόπο ειλικρινή τα περιουσιακά του στοιχεία και τα κάθε φύσης εισοδήματά του ίδιου και της συζύγου του. Στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη και τα εισοδήματά του ίδιου και της συζύγου του στηρίζονται οι πιστωτές για την περαιτέρω ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη. Κατά τη σαφή διατύπωση της προρρηθείσας διάταξης του άρθρου 1 § 1 εδ. α' του ν. 3869/2010 ο δόλος αναφέρεται στη δημιουργία κατάστασης μόνιμης "αδυναμίας πληρωμών. Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του ν. 3869/2010 είναι ο οφειλέτης να έχει περιέλθει χωρίς δόλο σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του. Ο ν. 3869/2010 θεωρεί δεδομένη την έννοια του δόλου από την γενική θεωρία του αστικού δικαίου. Στο πεδίο του τελευταίου ο δόλος ως μορφή πταισματος προβλέπεται στην διάταξη του άρθρου 330 ΑΚ, με την οποία ορίζεται «ο οφειλέτης ενέχεται, αν δεν ορίστηκε κάτι άλλο, για κάθε αθέτηση της υποχρέωσής του από δόλο ή αμέλεια, δική του ή των νόμιμων αντιπροσώπων του. Αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές». Η εν λόγω διάταξη θεσπίζει δύο μορφές πταισματος, τον δόλο και την αμέλεια. Ενώ, όμως, δίνει ορισμό της αμέλειας, τον προσδιορισμό του δόλου τον αφήνει στην επιστήμη και την νομολογία. Η έννοια του δόλου, όπως γίνεται δεκτή και στο πεδίο του αστικού δικαίου, συμπίπτει με εκείνη του άρθρου 27 § 1 ΠΚ, που ορίζει ότι «με δόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά το νόμο απαρτίζουν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης· επίσης όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται». Η τελευταία αυτή διάταξη διακρίνει τον δόλο σε άμεσο και ενδεχόμενο. Ορίζει, δε, ότι με άμεσο δόλο πράττει αυτός που θέλει την παραγωγή του εγκληματικού αποτελέσματος,

καθώς και εκείνος που δεν επιδιώκει μεν αυτό, προβλέπει, όμως, ότι τούτο αποτελεί αναγκαία συνέπεια της πράξης του και, παρά ταύτα, δεν αφίσταται αυτής. Αντίθετα, με ενδεχόμενο δόλο πράττει εκείνος, που προβλέπει το εγκληματικό αποτέλεσμα, ως δυνατή συνέπεια της πράξης του, και το αποδέχεται (ΟΛΑΠ 4/2010, ΑΠ 677/2010, ΑΠ 97/2007, ΟΛΑΠ 8/2005 ΝΟΜΟΣ, ΜΠρΝαυπλ 264/2015 αδημ.). Η διάταξη αυτή ισχύει και για τις ενοχές άλλων κλάδων του ενοχικού δικαίου και έτσι αποκτά γενικότερη σημασία, που ξεπερνά το πλαίσιο της ευθύνης από προϋφιστάμενη ενοχή. Περαιτέρω, το στοιχείο του δόλου δύναται να συντρέχει τόσο κατά τον χρόνο ανάληψης της οφειλής, όσο και κατά τον χρόνο μετά την ανάληψη της τελευταίας. Ο δόλος πρέπει να αντιμετωπίζεται κατά τον ίδιο τρόπο, είτε είναι αρχικός, είτε είναι μεταγενέστερος. Το κρίσιμο ζήτημα είναι το περιεχόμενο του δόλου και όχι ο χρόνος που αυτός εκδηλώθηκε. Στην περίπτωση του άρθρου 1 § 1 εδ. α' του ν. 3869/2010 ο οφειλέτης ενεργεί δολίως, όταν με τις πράξεις ή παραλείψεις του επιδιώκει την αδυναμία των πληρωμών του ή προβλέπει ότι οδηγείται σε αδυναμία πληρωμών και δεν αλλάζει συμπεριφορά, αποδεχόμενος το αποτέλεσμα αυτό. Ειδικότερα, πρόκειται για τον οφειλέτη εκείνο, ο οποίος καρπούται οφέλη από την υπερχρέωσή του με την απόκτηση κινητών ή ακινήτων, πλην, όμως, είτε γνώριζε κατά την ανάληψη των χρεών ότι είναι αμφίβολη η εξυπηρέτησή τους, είτε από δική του υπαιτιότητα βρέθηκε μεταγενέστερα σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών. Συνεπώς, η εξαίτιας του δόλου μόνιμη αδυναμία του οφειλέτη δεν είναι αναγκαίο να εμφανιστεί μετά την ανάληψη του χρέους, αλλά μπορεί να υπάρχει και κατά την ανάληψη αυτού, όταν δηλαδή ο οφειλέτης ήδη από την αρχή αναλαμβάνοντας το χρέος γνωρίζει ότι με βάση τα εισοδήματά του και τις εν γένει ανάγκες του δεν μπορεί να το εξυπηρετήσει (ΑΠ 286/2017, ΑΠ 153/2017, ΑΠ 65/2017 ό.π., βλ. και Κρητικό, ό.π., άρθρο 1, αριθ. 32, 35 επ., σ. 49 επ. και τις αναφερόμενες στις με αριθμούς 59 - 60 υποσημειώσεις νομολογιακές παραπομπές), άποψη την οποία ενστερνίζεται το παρόν Δικαστήριο (βλ. όμως και αντίθετη άποψη ΕιρΑθ 102/2012 ΤΝΠ ΔΣΑ, ΕιρΝικ 4/2014, ΕιρΕυλ 40/2014, ΕιρΑλμ 143/2013, ΕιρΚρωπ 22/2012 ΝΟΜΟΣ). Σημειωτέον ότι το γεγονός της μόνιμης αδυναμίας πληρωμής των ληξιπροθέσμων χρεών επέρχεται

άσχετα με το αν αυτή υπήρχε κατά την ανάληψη των χρεών ή επήλθε μεταγενέστερα (ΑΠ 1226/2014 ΝΟΜΟΣ). Το γεγονός, ότι ο οφειλέτης μπορεί να γνώριζε την οικονομική του κατάσταση, αλλά προσδοκούσε στη βελτίωσή της και ότι έτσι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τα δάνειά του και εν τέλει να μην οδηγηθεί σε αδυναμία πληρωμών πρέπει να κρίνεται *in concreto*, καθώς να μεν κάποιος με σταθερή δουλειά και σταθερές αποδοχές και με ανεπιλημμένες υποχρεώσεις είναι δύσκολο να προβλεφθεί με ποιον τρόπο θα καλυτέρευε την οικονομική του κατάσταση, καθώς γνώριζε το αμετάβλητο του εισοδήματός του και πως η εξυπηρέτηση των δανείων είναι αμφίβολη, πράγμα που έχει ξεκάθαρα την μορφή του ενδεχόμενου δόλου, ενώ το αντίθετο ίσως θα μπορούσε να γίνει κατανοητό για κάποιον ελεύθερο επαγγελματία ή έμπορο, ο οποίος μόλις είχε δημιουργήσει μία επιχείρηση και προσδοκούσε σε αύξηση των κερδών (βλ. Βαβρίτσα, Εισήγηση με θέμα «Προτεινόμενες ενστάσεις κατά την εκδίκαση των υποθέσεων του ν. 3869/2010», σε επιμορφωτικό σεμινάριο στην ΕΣΔΙ στις 3-4.11.2015 με θέμα «Ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του ν. 3869/2010, όπως ισχύει», δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα <http://www.dsh.gr/images/stories/2015/vavritsa.pdf>). Περίπτωση ενδεχόμενου δόλου συντρέχει και όταν ο οφειλέτης συμφωνεί με ικανό αριθμό πιστωτικών ιδρυμάτων την απόλαυση μεγάλου αριθμού τραπεζικών προϊόντων προβλέποντας ως ενδεχόμενο, ότι ο υπερδανεισμός του με βάση τις υφιστάμενες ή ευλόγως αναμενόμενες μελλοντικές οικονομικές του δυνατότητες, σε συνδυασμό με το ύψος των οφειλών του, θα τον οδηγήσει σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και όμως αποδέχεται το αποτέλεσμα αυτό (ΑΠ 286/2017, ΑΠ 153/2017, ΑΠ 65/2017 ό.π., βλ. και Κρητικό, ό.π., άρθρο 1, αριθ. 38, σ. 53 και τις αναφερόμενες στην με αριθμό 60 υποσημείωση νομολογιακές παραπομπές). Αξίωση πρόσθετων στοιχείων για τη συγκρότηση του δόλου στο πρόσωπο του οφειλέτη κατά την ανάληψη του χρέους, όπως είναι η εξαπάτηση των υπαλλήλων του πιστωτικού ιδρύματος ή η παράλειψη του πιστωτικού ιδρύματος να προβεί στις αναγκαίες έρευνες της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειολήπτη, δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νόμου. Ο δόλος του οφειλέτη στην μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπροθέσμων χρηματικών χρεών του περιορίζεται στην πρόθεσή του και μό-

νο, δηλαδή σε ένα υποκειμενικό στοιχείο, χωρίς να υπάρχει ανάγκη - προσθήκης και άλλων αντικειμενικών στοιχείων, όπως είναι η εξαπάτηση των υπαλλήλων του πιστωτικού ιδρύματος και η παράλειψη από την πλευρά των τελευταίων να ενεργήσουν, την αναγκαία έρευνα, πριν χορηγήσουν την πίστωση, της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειολήπτη, πράγμα το οποίο, άλλωστε, δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νόμου. Δόλια αδυναμία πληρωμών, επίσης, συντρέχει, όταν ο οφειλέτης εν γνώσει του χειροτερεύει την οικονομική του θέση, με τρόπο που δεν συνάδει με την περιουσία του, το εισόδημά του και τη γενικότερη θέση του, ειδικότερα δε όταν ο τελευταίος δεν φροντίζει για την διατήρηση του ενεργητικού της περιουσίας του (π.χ. συνάπτοντας καταδολιευτικές δικαιοπραξίες) και τη σωστή διαχείρισή του ή όταν προβαίνει σε απερίσκεπτη απώλεια ή και κατασπατάληση εισοδήματος ή περιουσιακών στοιχείων [π.χ. χάνει περιουσία σε τυχερά παιχνίδια και σε χαρτοπαίξια (ΜΠρΘ 26/2016 ΝΟΜΟΣ, ΕιρΘ 6546/2011 αδημ.) ή κάνει άσωτη ζωή (ΜΠρΘ 26/2016 ΝΟΜΟΣ)], με αποτέλεσμα να μειώνει την υπάρχουσα δυναμική ροή ρευστότητας που διαθέτει (βλ. και Κρητικό, ό.π, αριθ. 38 επ., σ. 53 επ., Βενιέρη - Κατσά, Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, έκδ. 2016, αριθ. 321, σ. 163). Είναι δόλια η περιέλευση σε αδυναμία πληρωμών, αν ο οφειλέτης μικρό διάστημα πριν από την κατάθεση της αίτησης έκανε αγορά κάποιου πράγματος με σημαντική αξία ή επιβάρυνε την περιουσία του ή ανέλαβε δάνεια τρίτων ή εξόφλησε χρέη τρίτων (βλ. και Βενιέρη - Κατσά, ό.π., αριθ. 321, σ. 163 και τις αναφερόμενες στις με αριθμούς 851 - 856 υποσημειώσεις νομολογιακές παραπομπές). Η εκπλήρωση σχετικής ηθικής υποχρέωσης δεν μπορεί να δικαιολογήσει, ούτε τη βλάβη των δανειστών, ούτε την προτίμηση εκπλήρωσης αυτής έναντι των νομικών υποχρεώσεων του οφειλέτη (ΕφΘ 447/2011 ΝΟΜΟΣ, ΜΠρΝ 264/2015 αδημ., ΕιρΑθ 490/ 2012 ΝΟΜΟΣ). Τέλος, όπως προκύπτει από την πρόβλεψη του τελευταίου εδαφίου της § 1 του άρθρου 1 του ν. 3869/2010, όπως ίσχυε στην προκείμενη περίπτωση μετά από την τροποποίησή του με τον ν. 3996/2011 κατά τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 2 § 5 του κεφ. Α' της υποπαρ. Α.4 της § Α' του μέρους Β' του ν. 4336/2015, σύμφωνα με την οποία την ύπαρξη του δόλου αποδει-

κνύει ο πιστωτής, το επιλαμβανόμενο της υπόθεσης δικαστήριο ερευνά την ύπαρξη του δόλου όχι αυτεπάγγελα, αλλά, όπως είναι αυτονόητο και γι' αυτό παραλείφθηκε στον νόμο, κατά πρόταση πιστωτή, ο οποίος πρέπει να προτείνει τον εν λόγω ισχυρισμό κατά τρόπο ορισμένο, ήτοι με σαφή έκθεση των γεγονότων που τον θεμελιώνουν (πρβλ. άρθρο 262 § 1 ΚΠολΔ), και να τον αποδείξει (ΑΠ 286/2017, ΑΠ 153/2017, ΑΠ 65/2017, ΑΠ 951/2015, ΑΠ 1226/2014 ΝΟΜΟΣ). Ο δανειστής βρίσκεται στη δυσχερή θέση να πρέπει να αποδείξει καταστάσεις του εσωτερικού κόσμου του οφειλέτη. Βέβαια οι δανειστές διευκολύνονται από την έμμεση ή «διά τεκμηρίων» απόδειξη και συγκεκριμένα από το ότι η εκ μέρους του οφειλέτη αποδεικνυόμενη γνώση της κρίσιμης περιουσιακής του κατάστασης περιέχει έμμεση απόδειξη της πρόθεσής του να βλάψει τους δανειστές του (ΕφΑθ 4995/2008 ΝΟΜΟΣ, ΜΠρΝ 264/2015 αδημ.).

IV. Από όλα τα έγγραφα, που προσκομίζονται και επικαλούνται οι διάδικοι, πιθανολογήθηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου τα ακόλουθα: Η αιτούσα, άσκησε ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου την από ...08.2013 και με αριθμό έκθεσης κατάθεσης δικογράφου ...08.2013 αίτηση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας ζητώντας τη ρύθμιση των χρεών της και την εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας της σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3869/2010. Επί της αίτησης αυτής εκδόθηκε την .../2020 η υπ' αριθ. .../2020 οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών, η οποία απέρριψε την αίτηση ως κατ' ουσία αβάσιμη, δεχόμενη ότι η αιτούσα περιήλθε δολίως σε κατάσταση μόνιμης και γενικής αδυναμίας πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρεών της προς τις καθ' ων. Ακολούθως, η αιτούσα κατέθεσε νόμιμα και εμπρόθεσμα την από ...07.2020 και με ΓΑΚ ...07.2020 και ΕΑΚ .../2020 έφεσή της κατά της ανωτέρω απόφασης και των πιστωτών της ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, που προσδιορίστηκε να συζητηθεί ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών την ...06.2023 και με την οποία ζητά την εξαφάνιση της απόφασης αυτής και την αποδοχή της αίτησής της με σκοπό τη ρύθμιση των χρεών της επικαλούμενη εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και εσφαλμένη εκτίμηση αποδεικτικού υλικού ως προς το ζήτημα του δόλου. Περαιτέρω, η καθ' ης ανώνυμη τραπεζική εταιρεία εξέδωσε σε βάρος της αιτούσας την υπ' α-

ριθ. ... διαταγή πληρωμής της Ειρηνοδίκη Αθηνών, αντίγραφο του πρώτου εκτελεστού απογράφου της οποίας της κοινοποίησε την ...07.2021 με την παρά πόδας από ...07.2021 επιταγή προς πληρωμή, με την οποία επιτάσσεται η αιτούσα να της καταβάλει το συνολικό ποσό των 20.498,12 ευρώ κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα σε αυτήν. Ως εκ τούτου, πιθανολογείται ότι θα προκληθεί από την αρξάμενη σε βάρος της αιτούσας αναγκαστική εκτέλεση ουσιώδους βλάβη στα συμφέροντα της τελευταίας, διότι σε περίπτωση που αυτή (εκτέλεση) προχωρήσει και οδηγήσει σε πλειστηριασμό ακινήτου της αιτούσας, θα καταστεί χωρίς αντικείμενο η κρίση του δικάζοντος την έφεση Δικαστηρίου ειδικώς ενόψει της εφαρμογής του άρθρου 9 § 2 του ν. 3869/2010, εφόσον το αντικείμενο της εκτέλεσης είναι το δικαίωμα της πλήρους κυριότητας του ακινήτου της ήδη προσημειωμένης κύριας κατοικίας της, το οποίο η αιτούσα επιθυμεί να διασώσει στο πλαίσιο του ν. 3869/2010, και με αυτόν τον τρόπο θα ματαιωθεί η επιδιωκόμενη κατά τα ανωτέρω εξαίρεση από την εκποίηση του εν λόγω ακινήτου. Εν τούτοις, πιθανολογείται ότι η κατά τα άνω ασκηθείσα έφεση, που βάλλει μεταξύ άλλων και κατά της αιτιολογίας με την οποία η εκκαλούμενη έκανε δεκτή την -κατά τρόπο ορισμένο πάντως- υποβληθείσα ένσταση της καθ' ης περιδολίας περιέλευσης της αιτούσας σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και απέρριψε για τον λόγο αυτό την αίτηση, δεν θα γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη και δεν θα ευδοκιμήσει, καθόσον: α) η υποβληθείσα κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία ένσταση δολιότητας ήταν ορισμένη, αρκούσης της συνοπτικής αναφοράς των θεμελιούντων αυτήν πραγματικών περιστατικών, απορριπτόμενου του περί του αντιθέτου ισχυρισμού της αιτούσας (επ' αυτού βλ. ΜΠρΑθ 5451/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ και ΕιρΑθ 2020/2018, 3057/2018, 6541/2018 αδημ., ιδίως όπως γίνεται ειδικότερα δεκτό με την ΜΠρΑθ 5451/2019 για την πληρότητα της παραπάνω ένστασης, λαμβανομένου υπ' όψιν και του ανακριτικού συστήματος, που εισάγει η διάταξη του άρθρου 744 ΚΠολΔ στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας και δίνει τη δυνατότητα στο δικαστήριο να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την εξακρίβωση ακόμη και μη προταθέντων από τους διαδίκους πραγματικών γεγονότων, αρκεί η αναφορά των ως άνω περιστατικών να είναι συνοπτική και όχι αναλυτική με βάση τα διαθέσιμα

στοιχεία, που έχει για τον οφειλέτη ο πιστωτής, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι ο πιστωτής συνήθως δεν έχει πρόσβαση σε όλα τα οικονομικά στοιχεία του οφειλέτη (εισοδήματα κατ' έτος, περιουσιακή κατάσταση) και στις δανειακές συμβάσεις, που έχει συνάψει με τρίτους (χρόνος ανάληψης χρεών, ύψος ενήμερων δόσεων κάθε δανείου), ώστε να έχει τη δυνατότητα να τα επικαλεστεί αναλυτικά προς θεμελίωση της ένστασής του, εν όψει μάλιστα του ότι και ο οφειλέτης δεν υποχρεούται να τα εκθέτει για την πληρότητα του δικογράφου της αίτησής του για ρύθμιση των χρεών του. Τούτο, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα επιρριπτόταν στον πιστωτή δυσανάλογο δικονομικό βάρος, στο οποίο δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί, ενώ όσα στοιχεία δεν έχει στη διάθεσή του ο πιστωτής, ώστε να θεμελιωθεί η ένστασή του, μπορούν να προκύψουν και από τις αποδείξεις (όπως αντίστοιχα ισχύει στην πράξη και για τον αιτούντα οφειλέτη). Επίσης, όπως στην ίδια απόφαση εκτίθεται, αν στη δίκη μετέχουν πλείονες πιστωτές, η προβολή του σχετικού ισχυρισμού δεν απαιτείται να γίνει από όλους τους μετέχοντες πιστωτές. Αρκεί προβολή του ισχυρισμού και από ένα μόνο πιστωτή, καθώς οι πλείονες πιστωτές τελούν μεταξύ τους σε σχέση οιοιού αναγκαστικής παθητικής ομοδικίας. Αντίστοιχα, με την ΕιρΑθ 6541/2018 γίνεται δεκτό ότι «(...) Καθίσταται προφανές ότι συχνά οι πιστωτές τελούν σε δύσκολη θέση, όταν πρόκειται να διατυπώσουν και μάλιστα κατά τρόπο ορισμένο την ένσταση του δόλου του οφειλέτη, πόσο δε μάλλον όταν πρόκειται να την αποδείξουν, για τον λόγο ότι δεν γνωρίζουν ποια ήταν η εισοδηματική και η εν γένει περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη κατά τον χρόνο ανάληψης του χρέους, αφού τα στοιχεία αυτά δεν είναι υποχρεωμένος ο οφειλέτης να τα αναφέρει στην αίτησή του. Η συμπλήρωση δε της αίτησης με τα στοιχεία αυτά εκ των υστέρων κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο με τις έγγραφες προτάσεις του αιτούντος ή και με προφορική δήλωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης, δεν αναιρεί στην πράξη τις παραπάνω δυσκολίες των πιστωτών. Αντίθετα, ο οφειλέτης έχει τη δυνατότητα πλήρους ανάπτυξης και απόδειξης των ισχυρισμών του, ήδη πριν από το τέλος της συζήτησης της υπόθεσης στο ακροατήριο με τις έγγραφες προτάσεις του. Κατά την άποψη του παρόντος Δικαστηρίου, προκειμένου να διασφαλι-

σθεί η ύπαρξη μιας δίκαιης ισορροπίας των μερών στη δίκη, οφείλει ο Δικαστής, αφενός μεν να είναι φειδωλός ως προς την απόρριψη λόγω αοριστίας της ένστασης δόλου του οφειλέτη, που προβάλλει ο πιστωτής, αφετέρου δε στα πλαίσια του ανακριτικού συστήματος, που ισχύει στην εκούσια δικαιοδοσία, να μην αρκείται για τη θεμελίωση της ένστασης αυτής αποκλειστικά στους ισχυρισμούς, που επικαλείται ο πιστωτής και τα αποδεικτικά μέσα που αυτός προσκομίζει, αλλά έχοντας την εποπτεία όλης της δικογραφίας να συνεκτιμά το σύνολο των εκατέρωθεν ισχυρισμών όλων των διαδικών και των προσκομιζόμενων από αυτούς αποδείξεων», (...).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η ενάντια στην πάγια νομολογία κάλυψη της αοριστίας της ενστάσεως των πιστωτών περί δόλιας αδυναμίας πληρωμής του οφειλέτη

Η δημοσιευθείσα απόφαση εκδόθηκε μετά από άσκηση αίτησης αναστολής αναγκαστικής εκτέλεσης, λόγω εμπροθέσμως ασκηθείσας εφέσεως κατά απορριπτικής αποφάσεως υπαγωγής στο ν. 3869/2010 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων. Το Δικαστήριο πιθανολόγησε ότι θα επέλθει ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα της αιτούσας, αλλά έκρινε ότι δεν πιθανολογείται η ευδοκίμηση της ασκηθείσας έφεσης επικαλούμενο μεταξύ άλλων ότι, αρκεί οι πιστωτές να κάνουν μία συνοπτική παράθεση της ενστάσεως δόλιας αδυναμίας πληρωμής, την οποία δεν χρειάζεται καν να αποδείξουν, καθώς τα στοιχεία για την ουσιαστική της βασιμότητα προκύπτουν από τα στοιχεία που εισέφερε η οφειλέτρια.

Ειδικότερα, η δημοσιευθείσα απόφαση έκρινε ότι, κατά την εκδίκαση αιτήσεως υπαγωγής στο ν. 3869/2010 ο πιστωτής δυσκολεύεται να προτείνει κατά τρόπο ορισμένο και βάσιμο την ένσταση της δόλιας αδυναμίας πληρωμής του οφειλέτη, για τον λόγο ότι δεν έχει επαρκή στοιχεία στη διάθεσή του, «.. αρκούσης της συνοπτικής αναφοράς των θεμελιούντων αυτήν πραγματικών περιστατικών .. λαμβανομένου υπ' όψιν ότι ο πιστωτής συνήθως δεν έχει πρόσβαση σε όλα τα οικονομικά στοιχεία του οφειλέτη (εισοδήματα κατ' έτος, περιουσιακή κατάσταση) και στις δανειακές συμβάσεις, που έχει συνάψει με τρίτους (χρόνος ανάληψης χρεών, ύψος ενήμερων δόσεων κάθε δανείου), ώστε να έχει τη δυνατότητα να τα επικαλεστεί αναλυτικά προς θεμελίωση της ένστασής του ...» και «.. πρέπει να αποδείξει καταστάσεις του εσωτερικού κόσμου του οφειλέ-

τη ..». Μάλιστα, προς επίρρωση της εν λόγω θέσεως η δημοσιευθείσα απόφαση παραπέμπει ειδικά στην ΜΠΡΑΘ 5451/2019, σύμφωνα με την οποία «... σε διαφορετική περίπτωση, θα επιρριπτόταν στον πιστωτή δυσανάλογο δικονομικό βάρος, στο οποίο δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί, ενώ όσα στοιχεία δεν έχει στη διάθεσή του ο πιστωτής, ώστε να θεμελιωθεί η ένστασή του, μπορούν να προκύψουν από τις αποδείξεις ...» και στην ΕιΡΑΘ 6541/2019, σύμφωνα με την οποία «Καθίσταται προφανές ότι συχνά οι πιστωτές τελούν σε δύσκολη θέση, όταν πρόκειται να διατυπώσουν και μάλιστα κατά τρόπο ορισμένο την ένσταση του δόλου του οφειλέτη, πόσο δε μάλλον όταν πρόκειται να την αποδείξουν, για τον λόγο ότι δεν γνωρίζουν ποια ήταν η εισοδηματική και η εν γένει περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη κατά τον χρόνο ανάληψης του χρέους, αφού τα στοιχεία αυτά δεν είναι υποχρεωμένος ο οφειλέτης να αναφέρει στην αίτησή του. Η δε συμπλήρωση της αίτησης με τα στοιχεία αυτά εκ των υστέρων κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο με τις έγγραφες προτάσεις του αιτούντος ή και με προφορική δήλωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά της δημόσιας συνεδρίασης, δεν αναιρεί στην πράξη τις παραπάνω δυσκολίες των πιστωτών. Αντίθετα, ο οφειλέτης έχει τη δυνατότητα πλήρους ανάπτυξης και απόδειξης των ισχυρισμών του, ήδη πριν από το τέλος της συζήτησης της υπόθεσης στο ακροατήριο με τις έγγραφες προτάσεις του. Κατά την άποψη του παρόντος Δικαστηρίου, προκειμένου να διασφαλισθεί η ύπαρξη μιας δίκαιης ισορροπίας των μερών στη δίκη, οφείλει ο Δικαστής, αφενός μεν να είναι φειδωλός ως προς την απόρριψη λόγω αοριστίας της ένστασης δόλου του οφειλέτη, που προβάλλει ο πιστωτής, αφετέρου δε στα πλαίσια του ανακριτικού συστήματος, που ισχύει στην εκούσια δικαιοδοσία, να μην αρκείται για τη θεμελίωση της ένστασης αυτής αποκλειστικά στους ισχυρισμούς, που επικαλείται ο πιστωτής και τα αποδεικτικά μέσα που αυτός προσκομίζει, αλλά έχοντας την εποπτεία όλης της δικογραφίας να συνεκτιμά το σύνολο των εκατέρωθεν ισχυρισμών όλων των διαδικών και των προσκομιζόμενων από αυτούς αποδείξεων».

Πλην όμως το άρθρ. 262 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ ορίζει: «Η ένσταση πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένη αίτηση και σαφή έκθεση των γεγονότων που τη θεμελιώνουν», το δε άρθρ. 338 § 1 ΚΠολΔ ορίζει: «Κάθε διάδικος οφείλει να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα που είναι αναγκαία για να υποστηρίξει την αυτοτελή αίτηση ή αντιαίτησή του» και τέλος το άρθρ. 1 § 1 εδ. β' του ν. 3869/2010 ορίζει: «Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής». Από τον συνδυασμό όλων των ανωτέρω συνάγεται μετ' επιτάσεως ότι, κατά την εκδίκαση αιτήσεως υπαγωγής στο ν. 3869/2010, ο πιστω-

τής καλείται, όχι απλά να προβάλει την ένσταση περί δόλου, αλλά πρέπει να το πράξει κατά τρόπο ορισμένο και σαφή, αναφερόμενος σε συγκεκριμένα στοιχεία, κατά τα αναλυτικώς αναφερόμενα κατωτέρω και, έχοντας το σχετικό δικονομικό βάρος, οφείλει να αποδείξει τον ισχυρισμό του.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την πάγια νομολογία¹, η οποία έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την δημοσιευθείσα απόφαση, τα στοιχεία που πρέπει να αναφέρουν οι πιστωτές με σαφήνεια και πληρότητα κατά την προβολή της ένστασης περί δόλιας αδυναμίας πληρωμής, προκειμένου να εξεταστεί παραδεκτά από το Δικαστήριο της ουσίας είναι τα εξής **α)** τα τραπεζικά προϊόντα που ο οφειλέτης συμφώνησε, το αρχικό και τελικό ύψος τους, κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, τα οποία προκύπτουν ευχερώς από τις τραπεζικές συμβάσεις και τις αναλυτικές καταστάσεις οφειλών των πιστωτών, **β)** το χρόνο λήψης των τραπεζικών προϊόντων, ο οποίος προκύπτει ευχερώς από το σώμα των τραπεζικών συμβάσεων που τηρούν στο αρχείο τους οι τράπεζες, **γ)** τις οικονομικές δυνατότητες του οφειλέτη κατά τον χρόνο δημιουργίας των οφειλών του (μισθός, ετήσια εισοδήματα και ακίνητη περιουσία που προκύπτουν από έγγραφα όπως η μηνιαία μισθοδοσία, η φορολογική δήλωση (Ε1), τα εκκαθαριστικά σημειώματα, η δηλωθείσα περιουσιακή κατάσταση (Ε9), που αιτούνται οι τράπεζες για να εξετάσουν την πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη και σε κάθε περίπτωση τα ανωτέρω στοιχεία καταγράφονται περιληπτικά στα έντυπα των τραπεζικών συμβάσεων, τα οποία είναι στο αρχείο των τραπεζών και στη διάθεση των δικηγόρων των τραπεζών προκειμένου ν' αντλήσουν στοιχεία), **δ)** ότι με βάση τα ως άνω οικονομικά δεδομένα, ο οφειλέτης προέβλεψε ως ενδεχόμενο ότι ο δανεισμός του θα τον οδηγούσε σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και παρόλα αυτά αποδέχθηκε το αποτέλεσμα αυτό.

Όλα τα ανωτέρω στοιχεία μπορούν να προκύψουν μέσα από μία απλή αναζήτηση στο ηλεκτρονικό αρχείο των τραπεζών, οι οποίες χαρακτηρίζονται για την οργάνωσή τους και τα σύγχρονα ηλεκτρονικά συστήματα που χρησιμοποιούν. Στις αναλυτικές καταστάσεις οφειλών των τραπεζών καταγράφονται οι οφειλές κατά κεφάλαιο, τόκους, έξοδα και 10% της τελευταίας ενήμερης οφειλής. Στα δε αντίγραφα τραπεζικών συμβάσεων αναγράφονται περιληπτικά τα προσωπικά, οικογενειακά, επαγγελματικά, οικονομικά και περιουσιακά δεδομένα του οφειλέτη. Από αυτά τα έγγραφα οι πιστωτές μπορούν να αντλήσουν χρήσιμα στοιχεία για την προβολή της ένστασης δόλιας αδυναμίας πληρωμής κατά τρόπο ορισμένο και βάσιμο. Εξάλλου, σημειώνεται ότι αντίγραφα των τραπεζικών συμβάσεων και των αναλυτικών καταστάσεων οφειλών προσκομίζονται από τον οφειλέτη σε φάκελο κατά την κατάθεση της αίτησής στο Δικαστήριο και επομένως οι τράπεζες έχουν άπλετο χρόνο για να αντλήσουν τα στοιχεία που χρειάζονται για την προβολή της ένστασης περί δόλιας αδυναμίας πληρωμής με τρόπο ορισμένο και βάσιμο.

Ακόμα, σύμφωνα με το άρθρ. 10 § 3 του ν. 3869/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 63 του ν. 4549/2018, μετά από αίτηση του πιστωτή, η οποία διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία, τα πιστωτικά ιδρύματα και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν στον πιστωτή κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του δανειολήπτη. Τέλος, βάσει του άρθρ. 4β § 1 περ. ε' του ν. 4745/2020 ορίζεται ότι, κατά την υποβολή αίτησης επαναπροσδιορισμού ο δανειολήπτης υποχρεούται να δηλώσει ότι συναινεί στην άρση του τραπεζικού και φορολογικού απορρήτου, ώστε να έχουν οι πιστωτές τη δυνατότητα να αντλήσουν πολύ εύκολα κάθε σχετικό τραπεζικό ή φορολογικό στοιχείο που θα τους διευκολύνει στην προβολή της ένστασης δόλιας αδυναμίας πληρωμής. Κατόπιν των ανωτέρω, δεν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία ότι η άποψη που υιοθέτησε η δημοσιευθείσα απόφαση δεν μπορεί να γίνει δεκτή, ειδικά επί αιτήσεων που συζητήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4549/2018, πολλώ δε μάλλον επί αιτήσεων που εκδικάζονται βάσει της νέας διαδικασίας του ν. 4745/2020. Συνεπώς, οι πιστωτές δεν τελούν σε μειονεκτική θέση και δεν υπάρχει δυσκολία, αλλά χρειάζεται επιμέλεια, η οποία εφόσον δεν επιδεικνύεται, δεν πρέπει να καλύπτεται, κατά παράβλεψη της πάγιας νομολογίας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΧΙΡΙΔΗΣ
Δικηγόρος, ΜΔ Παντείου Πανεπιστημίου
Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής

1. ΑΠ 59/2021, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΑΠ 1174/2019·ΑΠ 427/2019·ΑΠ 515/2018·ΑΠ 156/2018·ΑΠ 286/2017·ΑΠ 153/2017·ΑΠ 65/2017·ΜΠρΡοδ 69/2021, αδημ.·ΜΠρΑθ 9585/2021, αδημ.· ΜΠρ Πατ 476/2021, αδημ.·ΜΠρΠατ 337/2020, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ·ΜΠρΠατ 149/2020, αδημ.· ΜΠρΠειρ 2763/2019, αδημ.·ΜΠρΗρ 648/2018, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ·ΕιρΑθ 1611/2021, αδημ.·ΕιρΑθ 418/2021, αδημ.·ΕιρΠερ 54/2021, αδημ.·ΕιρΝικ 141/2021, αδημ.·ΕιρΧαλ 50/2021, αδημ.·ΕιρΚαλ 186/2021, αδημ.·ΕιρΚαλ 258/2021, αδημ.·ΕιρΠολ 337/2018 με παρατηρήσεις Τσαχιδίδη, ΕφΑΔ 2020. 533 επ.·ΕιρΜαρ 168/2018, αδημ.